

**INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHIDAGI
BOLALARDA TAYANCH KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH
METODIKASINING NAZARIY ASOSLARI**

Nasimova Nasiba Qurbon qizi
Buxoro davlat universiteti doktoranti

Annotatsiya: *Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda tayanch kompetensiyalarini integrativ yondashuv asosida takomillashtirish metodikasining nazariy asoslari va kompetensiyalar haqida yoritib berilgan.*

АННОТАЦИЯ: *В статье описаны теоретические основы и компетенции методики совершенствования базовых компетенций дошкольников на основе интегративного подхода.*

Annotatsiya: *The article describes the theoretical foundations and competencies of the methodology for improving the basic competencies of preschoolers based on an integrative approach.*

Kalit so'zlar: *integratsiya, kompetensiya, metodika, nazariy asoslar.*

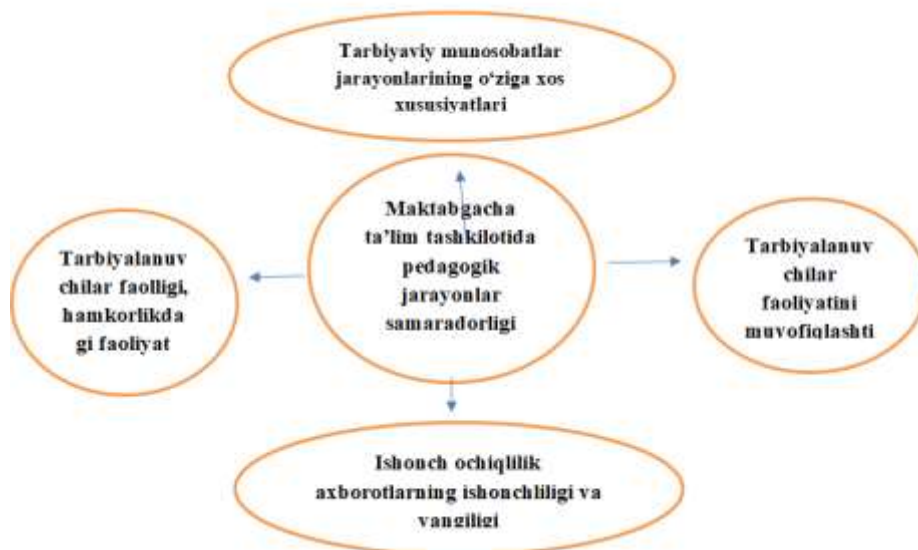
Barchamizga ma'lumki, shaxsning jamiyat hayotida faol ishtirok eta olishi unda shakllangan kompetensiyalarga bevosita bog'liq. Qobiliyat bu- shaxsning individual-psixologik xususiyati bo'lib, muayyan faoliyat yuzasidan layoqati va ishni muvaffaqiyatli amalga oshirish subektiv shart-sharoitini ifodalovchi individual psixik sifatlar yig'indisi hisoblanadi. Tarbiyachi bolalarni o'qitish emas, o'qishga boshqarib turishi tarbiyalash emas, tarbiya jarayoniga raxbarlik qilish uchun yaratilgan bu vazifani u qanchalik chuqur anglab yetsa u o'z bolalariga shunchalik erkinlik, tashabbuskorlik, mustaqil fikrlash uchun sharoit yaratib bergan bo'ladi. Tarbiyachilik qobiliyatini haqiqatdan ham yuqori darajada egallagan tarbiyachi ta'lim tarbiya jarayonini go'yo chetdan kuzatib turgandek tuyuladi aslida esa bu jarayon boshqarilib boriladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining mustaqil faoliyatini rivojlantirishning tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlari bolalarda rivojlanish sohalari (jismoniy, ijtimoiy hissiy, nutq, muloqot, o'qish, yozish, bilish jarayonlarining rivojlanishi, ijtimoiy rivojlanish) bo'yicha tayanch kompetensiyalarni (kommunikativ, o'yin, ijtimoiy, bilish) shakllantirishning integrativ-variativ dasturlariga aslangan guruhlar faoliyatidagi kreativlikka ustuvorlik berish asosida takomillashtirilgan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining menejerlik, kreativlik, refleksivlik, kvalimetrik kompetensiyalarni rivojlantirish hamda kasbiy kompetentligi va innovatsion faoliyatga yo'nalganlik darajasini baholash bilan bogliq takliflar asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar va mutaxassisi xodimlari uchun "Maktabgacha ta'lim markazlari" tashkil etilib ular bolalarning aqliy, jismoniy, ma'naviy, estetik rivojlanishlari, ularning individualliklarini shakllantirish bilan shug'ullanadilar. Tarbiyalanuvchilarga qobiliyatlarini shakllantirish va ularning

namoyon bo'lishi uchun albatta tarbiyachilarga malaka, ko'nikma yetarli bo'lmog'i lozim. Barcha holatlarda integratsiya doimo muvofiqlashtirilgan sa'y-harakatlarni, birgalikda rejalashtirishni va uni tashkil etuvchi tarmoqlar o'rtasida tinch-totuv yashashni o'z ichiga oladi. Bu tomonlar yaxlitlikni tashkil qilishi mumkin bo'lgan yagona usul, hattoki individuallikni yo'qotmasdan ham.

Innovatsion ta'limiy muhitni shakllantirish yo'nalishlarida yuqori darajada pedagogik tajribalarga ega bo'lgan tarbiyachilar o'z faoliyati jarayonida tadbiq etayotgan ta'lim texnologiyalarining yangiligi hamda tarbiyalanuvchilar yoshiga va ta'limiy guruh xususiyatlariga muvofiqligi tarbiyalanuvchilarning olgan bilimlari, dunyoqarashining o'zgarishi, intellectual qobiliyatlarining rivojlanish darajasi hamda ularning kommunikativ qobiliyatlarining rivojlanish darajalariga o'ziga xos ta'sir ko'rsatadi. Mazkur ta'sirning o'ziga xosligi innovatsion ta'limiy muhitda tarbiyalanuvchilar faolligi va shaxsiy sifatlarining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etiladigan pedagogik jarayonlar samaradorligining ta'minlanishi holatini aniqlash omillari sifatida ajratib ko'rsatish imkonini beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida tashkil etiladigan barcha uchun qulay ta'limiy muhitda tarbiyalanuvchilar faolligi va shaxsiy sifatlarining shakllanishi darajasiga ahamiyatli ta'sir etuvchi omillar vaziyatlarga ko'ra mazkur jarayonni ichki va tashqi o'zgarishlarga javob berishi kerak.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonlar samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar.

Pedagogik jarayonlarning samaradorligi uchun kerakli bo'lgan faoliyatlar ko'rsatilgan. Albatta bularning barchasi jamiyat uchun kerakli bo'lgan kadrlar tayyorlash va tarbiyalanuvchilarning erkin va shaxsiy fikr egasi qilib tarbiyalash, zamonaviy metodlardan foydalanib integrativ yondashuv asosida tayanch kompetensiyalari shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Avezmurodovich Q. R. et al. "Yozuv daftari" asosida boshlang 'ich sinf o 'quvchilarining chiroyli yozish ko 'nikmasini shakllantirish usullari (1-sinf misolida) //Scientific Impulse. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 1312-1317.
2. Avezmurodovich Q. R. et al. BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING GRAMMATIKAGA OID TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISHDA TA'LIMY O 'YINLARDAN FOYDALANISH METODIKASI //Scientific Impulse. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 1328-1335.
3. Avezmurodovich Q. R., Usmonovna S. S. CHAPAQAY O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASH VA YOZUVGA O 'RGATISH JARAYONIDA FOYDALANADIGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR (1-SINF MISOLIDA) //Scientific Impulse. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 1336-1341.
4. Qo'ldoshev R. MAKTAB O'QUVCHILARINING GRAFIK VA KALLIGRAFIK QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI: Ushbu maqolada maktab o 'quvchilarining grafik va kalligrafik qobiliyatlarini shakllantirishning metodologik asoslari haqida gap boradi //Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti jurnali. – 2021. – T. 1. – №. 1.
5. Avezmurodovich Q. R. JADID MAKTABLARIDA YARATILGAN DARSLIKLAR VA ULARNING METODIK IMKONIYATLARI: Qo 'ldoshev Rustambek Avezmurodovich Buxoro davlat universiteti //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2023. – №. 1. – C. 221-225.
6. Qo'ldoshev R. DARSLIK: MAZMUN VA SHAKL BIRLIGI //" ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" международный научно-методический журнал. – 2022. – T. 1. – №. 1.
7. Qo'ldoshev R. CHAPAQAYLIK: MUAMMO YOKI QOBILIYAT //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – T. 22. – №. 22.
8. Avezmurodovich Q. R., Oybekovna N. D. BOSHLANGICH SINIF O'QUVCHILARINING BOG'LANISHLI NUTQINI O'STIRISH. QAYTA HIKOYALASH VA BAYON TURLARI. – 2022.
9. Qo'ldoshev R. MAKTAB O 'QUVCHILARINING GRAFIK VA KALLIGRAFIK QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI: Ushbu maqolada maktab o 'quvchilarining grafik va kalligrafik qobiliyatlarini shakllantirishning metodologik asoslari haqida gap boradi //Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti jurnali. – 2021. – T. 1. – №. 1.

10. Qo'ldoshev R. Scientific theoretical basis of construction of elementary school textbooks //Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti jurnali. – 2022. – Т. 2. – №. 2.
11. Qo'ldoshev R. Boshlang 'ich sinf chapaqay o 'quvchilarni yozuvga o 'rgatishning nazariy asoslari //Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti jurnali. – 2022. – Т. 2. – №. 2.
12. Мирзаева Д. Ш., Насимова Н. Қ, Қ., Ҳакимова Н. С. Арт-педагогика для дошкольников //Scientific progress. – 2021. – Т. 2. – №. 7. – С. 1201-1205.
13. qizi Nasiba N. N. N. Q. et al. МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKIOTLARIDA BOLALARNING MUSIQAVIY QOBILİYATINI RIVOJLANTIRISH //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1526-1530.
14. Kuldoshev R. et al. Mathematical statistical analysis of attainment levels of primary left handed students based on pearson's conformity criteria //E3S Web of Conferences. – 2023. – Т. 371. – С. 05069.
15. Nizomiddinovna H. N. et al. KICHIK МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARNING BADIY VA IJODIY QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK VOSITALARI //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1318-1322.
16. Nizomiddinovna H. N., Gulnigor Y. МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKIOTIDA BOLALAR NUTQINI O 'STIRISHDAGI DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISH //BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 122-126.
17. Nizomiddinovna H. N. et al. KATTA GURUH BOLALARINI TABIAT BILAN TANISHTIRISHDA BADIY ADABIYOTNING AHAMIYATI //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1437-1441.
18. Nizomiddinovna H. N. et al. KATTA МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARNING MANTIQ VA INTELLEKTINI RIVOJLANTIRISH //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1323-1327.
19. Низомиддиновна Ҳ. Н. ФАТИК МУЛОҚОТ ТУРЛАРИ ВА ИЛТИФОТ ҲАҚИДА //BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 27-31.
20. Намроева N. Тилга антропоцентрик йўналишда ёндашув: фатика ва унинг хусусиятлари //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2021. – Т. 8. – №. 8.
21. Низомиддиновна Ҳ. Н. ФАТИК МУЛОҚОТ ТУРЛАРИ ВА ИЛТИФОТ ҲАҚИДА //BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 27-31
22. Nigmatova M. M., Erkinova D. E. ALOHIDA TA'LIMGA EHTIYOJLARI BO'LGAN BOLALAR BILAN INKLYUZIV TA'LIM //PEDAGOGS jurnali. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 157-157.
23. Nigmatova M. The Importance of Digital Games in Learning //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2023. – Т. 35. – №. 35.

24. Nigmatova M. Formation of Proper Nutrition in Children //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 35. – №. 35.
25. Nigmatova M. O 'ZBEK AYOLLARINING IQTISODIY FAOLLIGI PASTLIGI VA SAVABLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 35. – №. 35.
26. Nigmatova M. МАКТАВГАЧА ТА'ЛИМ ТИЗИМИДА STEM TECHNOLOGIYALARINI QO'LLASH VA UNING AVZALLIKLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2023. – Т. 35. – №. 35.
27. Nigmatova M. M. et al. МАКТАВГАЧА YOSHDAGI BOLALARGA ZAMONAVIY DUNYONING TARBIYASIGA TA'SIRI //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1401-1407.
28. Nigmatova M. M., Jorayeva S. H. J. МАКТАВГАЧА TALIMDA STEM TA'LIM MODULI //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1396-1400.
29. Nigmatova M. M., Erkinova D. E. МАКТАВГАЧА TALIM VA МАКТАВ ТА'LIMI НАМКORLIGI //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1305-1309.
30. Nigmatova M. ТА'ЛИМ МУАССАСАЛАРИ О 'RTASIDA UZVIYLIK TIZIMINI YARATISH MEХANIZMLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 22. – №. 22.
31. Nigmatova M. BOLALARNI МАКТАВГА ТАЙYORLASHDA МАКТАВ VA MTT НАМКORLIGI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 22. – №. 22.
32. Nigmatova M. МАКТАВГАЧА ТА'ЛИМ VA UMUMIY O 'RTA TA'LIMNING O 'ZARO INTEGRATSIYASI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 22. – №. 22.
33. Nigmatova M. МАКТАВДА YETTI YOSHLI BOLALAR UCHUN MOSLASHUV DARSLARINI TASHKIL ETISH //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 22. – №. 22.
34. Nigmatova M. КОМПYУТЕР O'YINLARINING МАКТАВГАЧА YOSHDAGI BOLALAR HISSIY INTELEKTIGA TA'SIRI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2022. – Т. 22. – №. 22.